

Sudek: Obrazy a odrazy

„Začal jsem fotografovat obrazy současných malířů. Ta věc má barvy, ale já musím dát všechno do černobílé. Že se dá v černobílé udělat dojem barevnosti, mi řekl Filla. On v černobílé dokázal barevnost vidět. Filla chtěl obraz vždy fotografovat tak, aby se nezvětšoval. Neboť tímto zvětšením se poruší nejjemnější polotóny. Na tomto jevu by šla vybudovat celá opticko-fyzikální teorie.“

Tato vzpomínka Josefa Sudka podkrývá téma, které by si jen málo lidí spojovalo s jeho jménem a které přitom tvoří významnou, početnou a dobově velmi oceňovanou součást jeho fotografické produkce. Reprodukční a dokumentační fotografie byla jádrem Sudkovy živnostenské práce a záznamy maleb, kreseb a grafik tvoří její nejob-
sáhlejší složku (ve sbírce Ústavu dějin umění AV ČR se dochovalo kolem devíti tisíc takovýchto negativů a pozitivů).

Výstava prostřednictvím Sudkových snímků představuje malby a kresby osmi umělců, kteří byli fotografovi blízcí, ať už na osobní nebo umělecké rovině. Při práci na reprodukcích Sudek trávil nad díly mnoho hodin a vzhledem k délce expozice, která mohla trvat i desítky minut, je měl „v oku“. Byla to jedinečná škola, která mu jistě dopomohla ke statusu vyhledávaného znalce umění, oceňovaného zvláště mezi mladými umělci. Ti od konce 30. let s nadšením navštěvovali jeho ateliér a stávali se i Sudkovými klienty. Tento vizuální svět, zprostředkovaný reprodukcí a prohloubený dlouhými debatami s autory, rezonoval na obou stranách dialogu. Proto jsou

na výstavě vedle záznamů děl i ukázky z foto-
grafovy volné tvorby, které nabízejí námětové a vizuální paralely k vystaveným reprodukcím a zahrnují jak zcela explicitní analogie tak i volnější asociace. Výstava je divákovi předkládá jako nabídku.

Z této koncepce se vymyká instalace v bývalé temné komoře, v malé zadní místnosti, v níž jsou opět prostřednictvím fotografií prezentovány malířské portréty Josefa Sudka převážně od autorů, jejichž díla jsou zastoupena v hlavní části výstavy. Sudek se zde dostává do pozice, kdy reprodukuje sám sebe. První portrét údajně vytvořil už v roce 1922 František Tichý. Následovala celá řada dalších podobizen a fotografova výrazná tvář se stala doslova fenoménem, institucionálně zhodnoceným výstavou „Josef Sudek ve výtvarném umění“, která proběhla v roce 1960 v Galerii Fronta a představila sto čtrnáct fotografových podobizen od dvaceti dvou různých autorů.

Analogicky ke své volné tvorbě Sudek reprodukční snímky často nezvětšoval a dělal pouze kontaktní kopie, které ovšem díky výřezu nezřídka zachycují jen část původního obrazu. Negativ a pozitiv prezentují dva zcela odlišné fotografické světy. Díky specifické adjustaci obrazů v prostředí ateliérů je mnohdy reprodukcí hluboké přátelství a různé reprodukční zakázky, splácené dalšími a dalšími díly. Z těchto mladých tvůrců jsou na výstavě zastoupeni Andrej Bělocvětov, Ota Janeček a Václav Sivko, fotografy vrstevníky prezentují díla Vlastimila Rady, Františka Tichého a Františka Zikmunda a jako Sudkoví „starší učitelé“ zde figurují Emil Filla a v jistém smyslu i Josef Navrátil.

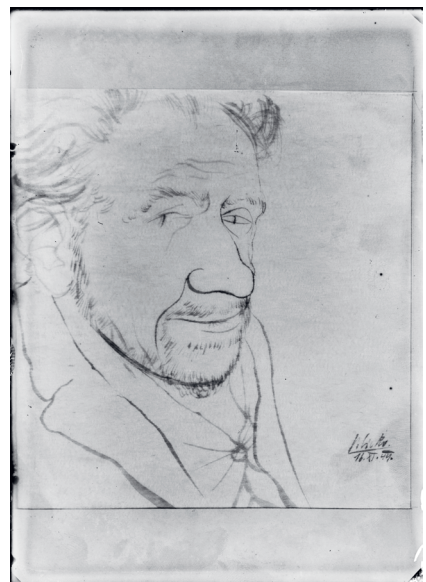
Sudkovými podobiznami jsou pak z velké části digitální tisky z originálních negativů.

Počátek Sudkova profesionálního podnikání v oblasti fotografií uměleckých děl se váže k osobnosti Emila Filly. Jako jeden z prvních objednával u Sudka na přelomu 20. a 30. let reprodukční snímky pro časopis *Volné směry*, v němž působil jako redaktor. Sudek se postupně stal vyhledávaným dokumentačním a reklamním profesionálem, jehož snímky se objevovaly v různých periodících a zajistily mu dlouhodobou spolupráci s takovými spolky, jako byl SVU Mánes, Družstevní práce nebo Umělecká Beseda. Sám Filla byl se Sudkovou prací natolik spokojený, že si od něj nechal systematicky dokumentovat své dílo a jako honorář fotografovi často dával své malby a kresby. Tato forma odměny se v prostředí Sudkových přátel-umělců stala nepsaným pravidlem a postupně tak vznikla fotografova rozsáhlá sbírka uměleckých děl, která je dnes součástí sbírek Národní galerie v Praze a Galerie moderního umění v Roudnici nad Labem.

Na konci 30. let se začala kolem fotografa tvořit komunita umělců. Byla to doba, kdy pochmurná atmosféra ve společnosti stmelovala lidi dohromady a soukromé prostory bytů a ateliérů nahrazovaly veřejné platformy. Jednalo se často o mladé a začínající umělce, kteří chodili za Sudkem tzv. „na rozumy“. Vzniklo tak nejedno hluboké přátelství a různé reprodukční zakázky, splácené dalšími a dalšími díly. Z těchto mladých tvůrců jsou na výstavě zastoupeni Andrej Bělocvětov, Ota Janeček a Václav Sivko, fotografy vrstevníky prezentují díla Vlastimila Rady, Františka Tichého a Františka Zikmunda a jako Sudkoví „starší učitelé“ zde figurují Emil Filla a v jistém smyslu i Josef Navrátil.

Martin Pavlis

Václav Sivko,
Podobizna Josefa Sudka, 1944

Ota Janeček,
Podobizna Josefa Sudka, 1944

Ota Janeček,
Podobizna Josefa Sudka, 1943
olej na plátně

otevřeno denně
kromě pondělí 12–18 hod.

kurátorka galerie
Lucie Mlynářová

www.
atelierjosefasudka.cz

zřizovatel
a provozovatel

www.udu.cas.cz

ATELIÉR
JOSEFA
SUDKA

Ateliér Josefa Sudka
Újezd 30, Praha 1

28 06—29 08 2019

Sudek: Obrazy a odrazy

vernisaž

27 06 2019

od 18.00 hod.

Josef Navrátil (1798—1865)

Klíčový umělec, díky kterému se Sudek v mládí začal výrazněji zaměřovat nad tématem zátiší. Reprokoval jeho malby a nejednou mu vzdal hold ve své volné fotografii.

Emil Filla (1882—1953)

Osobnost s iniciačním významem pro Sudkovo podnikání v oblasti reprodukcí uměleckých děl. Blízký přítel a intelektuální partner, ke kterému ho pojila i dlouhodobá profesní spolupráce. Na přelomu 40. a 50. let spolu vytvářeli panoramatické pohledy na České středohoří. Fillovy kubistické zátiší v Sudkovi zakořenily představy, jež zúročil především ve vlastních slavných zátiších ze 40. a 50. let.

František Zikmund (1893—1955)

Se Sudkem tohoto malíře pojil zájem o zátiší, které oba nejednou uplatnili na specifickém podlouhlém formátu. V Sudkově pozůstalosti se kromě velkého počtu reprodukcí dochovala i dokumentace Zikmundova ateliéru a jeho samostatné výstavy.

Vlastimil Rada (1895—1962)

Jeden z nejbližších Sudkových přátel se kterým se sblížil na půdě Umělecké besedy. Od roku 1945 profesor malby na AVU. Sdíleli spolu vášeň pro klasickou hudbu a v jednu chvíli dokonce i byt. Pravidelně spolu navštěvovali koncerty a debatovali o hudbě i výtvarných dílech.

František Tichý (1896—1961)

Sudkův velký přítel zejména z doby 20. a 30. let. Jako jeden z prvních v malíři viděl talentovaného umělce, jehož finančně podporoval a stal se také jedním z jeho prvních sběratelů. Právě Tichému fotograf vytvořil nejobšáhlejší soubor reprodukcí.

Ota Janeček (1919—1996)

Malíř z okruhu mladých umělců, kteří ve 40. letech pravidelně navštěvovali fotografův ateliér. Autor mnoha Sudkových portrétů, stejně tak i Sudek byl autorem portrétů Janečkových.

Václav Sivko (1923—1974)

Malíř, grafik, ilustrátor, v době protektorátu asistent Josefa Sudka. Kreslil na místech, kde Sudek fotil. Vytvořil celou řadu jeho portrétů.

Andrej Bělocvětov (1923—1997)

Sudkův celoživotní přítel z mladé generace umělců, finančně i umělecky ho podporoval. V jejich díle se protíná řada společných námětů. Bělocvětov, stejně jako jeho vrstevníci Janeček a Sivko, s oblibou fotografoval portréty. Sudek zase vytvořil jedinečné fotografie z prostředí malířova ateliéru.

Výstava vznikla jako součást programu NAKI II Ministerstva kultury ČR s názvem Josef Sudek a fotografická dokumentace uměleckých děl: od soukromého archivu umění k reprezentaci kulturního dědictví. www.sudekproject.cz

Kurátor výstavy: Martin Pavlis

Instalace výstavy: Adéla Kremplová

Autor newprintů: Vlado Bohdan

František Zikmund, Zátiší
foto Josef Sudek, digitálně
upravený newprint z negativu

Ota Janeček, Sklenice, 1943
kvaš na plátně
foto Josef Sudek,
digitálně upravený negativ

Skleněný labyrint II, 1968–72
bromostříbrná fotografie

Andrej Bělocvėtov,
Zátíší se sklenicí, 1950–1960, olej
foto Josef Sudek,
digitálně upravený negativ

Vlastimil Rada, Krajina
foto Josef Sudek,
bromostříbrná fotografie

Bez názvu, 1930
bromostříbrná fotografie

Emil Filla, Třtěno, 1952
lavírované barevné tuše
foto Josef Sudek,
bromostříbrná fotografie

Václav Sivko, Malostranský hřbitov, 1945
foto Josef Sudek,
bromostříbrná fotografie

Podzimní ostrov I, 1955
bromostříbrná fotografie

